

Επισκόπηση

- Η ελληνική οικονομία βρίσκεται σε αναζήτηση μιας ξεκάθαρης αναπτυξιακής στρατηγικής που θα κάνει ακριβή διάγνωση των προβλημάτων που αυτή αντιμετωπίζει και θα προτείνει στοχευμένες και άμεσες λύσεις. Η επενδυτική άπνοια που κατατρώνει τις σάρκες μας, δεν είναι εύκολο να αντιστραφεί καθώς το διεθνές οικονομικό περιβάλλον είναι ιδιαίτερα αρνητικό απέναντι σε χώρες με ελλείμματα οικονομικής και πολιτικής διακυβέρνησης. Διεθνώς, η πτώση της παραγωγικότητας και η διεύρυνση των εισοδηματικών ανισοτήτων διογκώνουν τις αβεβαιότητες, οδηγούν σε αποφυγή ανάληψης επενδυτικού κινδύνου και διαβρώνουν το επίπεδο ευημερίας. Η χώρα μας έχει τεράστιες δυνατότητες οικονομικής ανάπτυξης που, όμως, χαραμίζονται στον βωμό της μικροπολιτικής αντιπαλότητας. Το πολιτικό σύστημα έχει υποχρέωση να αρθεί πάνω από τις κομματικές διαμάχες και τη διαχείριση του 24ώρου και να δει τη μεγάλη εικόνα ώστε να καταφέρει να αρθρώσει ένα ρεαλιστικό πρόγραμμα οικονομικής ανασυγκρότησης. Ειδάλλως η κατάρρευση μίας κοινωνίας με διαχρονικά υψηλά επίπεδα ανεργίας και αδυναμία αποταμίευσης είναι θέμα χρόνου. Η οικονομία στηρίζεται στην εφαρμογή του Μνημονίου. Για να αποδώσει καρπούς, όμως, και να αποκαταστήσει την εμπιστοσύνη στις προοπτικές της ελληνικής κοινωνίας, απαιτείται η άμεση αντιμετώπιση των στρεβλώσεων και των αδυναμιών της ελληνικής οικονομίας. Δεν υπάρχει πλέον η πολυτέλεια πειραματισμού με τον χρόνο. Σε μία δημοκρατική κοινωνία, η ελευθερία απαιτεί ευευθυνότητα και οι λύσεις δεν έρχονται όταν επικρατεί η κυβερνητική αστάθεια και η πολυδιάσπαση των κομμάτων.
- Η ενίσχυση της απασχόλησης και της μεταποιητικής παραγωγής (χωρίς πετρελαιοειδή) συνιστούν σημαντικά αντίβαρα στην εξασθένηση της τουριστικής δραστηριότητας και των εξαγωγών, καθώς και την υποχώρηση του όγκου των λιανικών πωλήσεων. Η οικονομική δραστηριότητα αναμένεται να υποχωρήσει και στο 2ο εξάμηνο του έτους, κάτω από την επίρεια της μείωσης του διαθέσιμου εισοδήματος λόγω της αυξημένης φορολογικής επιβάρυνσης και της αναμενόμενης μείωσης της αρνητικής αποταμίευσης καθώς εξαντλούνται τα αποθεματικά των νοικοκυριών από την απόσυρση των καταθέσεων στο α' εξάμηνο του 2015. Ήδη, ενισχύεται εκ νέου η αύξηση των ληξιπρόθεσμων οφειλών των ιδιωτών προς το δημόσιο, ένδειξη ότι εξασθενεί πλέον η φοροδοτική ικανότητα του πληθυσμού.
- Την ίδια ώρα που ένα ασυνήθιστο -σε σχέση με άλλες χώρες- μεγάλο μέρος του ενήλικου πληθυσμού στην Ελλάδα φαίνεται να στερείται σημαντικών δεξιοτήτων κατανόησης κειμένων (26,5%), μαθηματικών εννοιών, (28,5%), και πληροφορικής (47,9%), το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα εξακολουθεί να προσφέρει, και η αγορά εργασίας να ανταμείβει, τυπικά, και όχι ουσιαστικά, προσόντα. Οι συμπόλιτες μας που εγκαταλείπουν τη χώρα, σε ένα τρίτο μεγάλο κύμα μετανάστευσης, είναι συνήθως υψηλής εξειδίκευσης και αυξημένων δεξιοτήτων – είναι δηλαδή όσοι μπορούν να αποδράσουν από την αναξιοκρατία και την υπερφορολόγηση που τιμωρούν τους ικανούς, έντιμους και εργατικούς και από ένα περιβάλλον στο οποίο το 28% των ενηλίκων (αντί 10% στον ΟΟΣΑ) απασχολείται σε θέσεις υποδεέστερες των δεξιοτήτων του. Σε ένα τέτοιο περιβάλλον η φορολογητέα ύλη θα αποψιλώνεται και το πολιτικό σύστημα θα αυξάνει υπέρμετρα τους φόρους σε όσους μένουν πίσω, ενισχύοντας και άλλο τα κίνητρα μετανάστευσης.

Τομέας Μακροοικονομικής Ανάλυσης και Ευρωπαϊκής Πολιτικής

Μιχάλης Μασουράκης
Chief Economist
E: mmassourakis@sev.org.gr
T: +302115006104

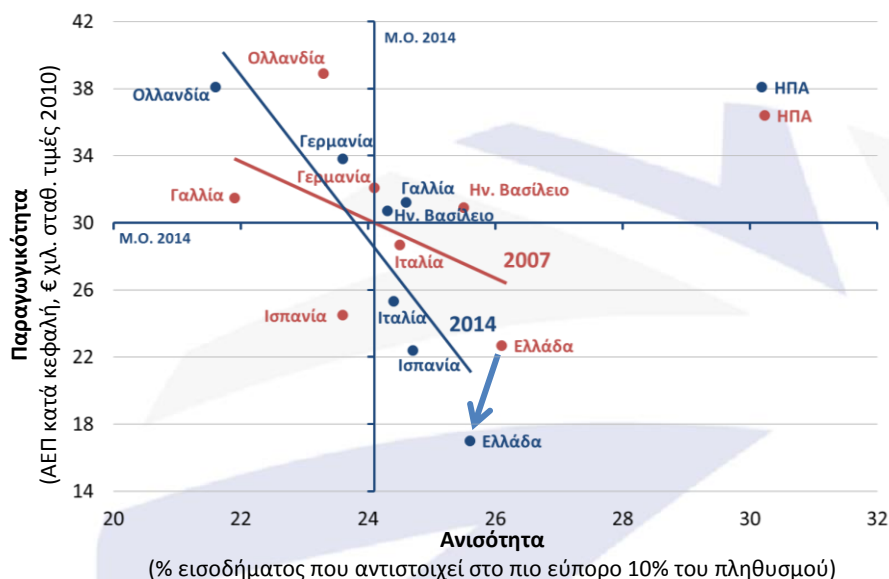
Μιχάλης Μητσόπουλος
Senior Advisor
E: mmitsopoulos@sev.org.gr
T: +302115006157

Θανάσης Πρίντσιπας
Associate Advisor
E: printsipas@sev.org.gr
T: +302115006176

Οι απόψεις στην παρούσα έκθεση είναι των συγγραφέων και όχι απαραίτητα του ΣΕΒ. Ο ΣΕΒ δεν φέρει καμία ευθύνη για την ακρίβεια ή την πληρότητα των πληροφοριών που περιλαμβάνει η έκθεση.

Η κότα και το αυγό!

Παραγωγικότητα και Ανισότητα (Eurostat, World Bank, 2014)

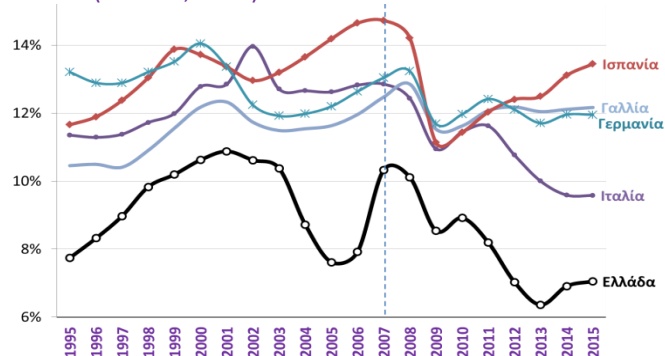
* Η γραμμή τάσης δεν περιλαμβάνει τις ΗΠΑ

Ήταν στραβό το κλίμα...

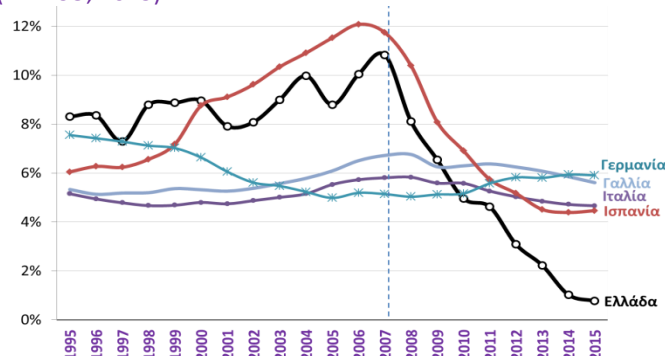
Σε όλο σχεδόν το δυτικό κόσμο, τα τελευταία χρόνια, και ιδίως μετά την χρηματοοικονομική κρίση 2007-2009, η μακροχρόνια τάση επιβράδυνσης των επενδύσεων έχει λάβει μεγαλύτερες διαστάσεις. Παρά την όποια ανάκαμψη, από το 2009 και μετά, οι επενδύσεις ως προς το ΑΕΠ, κατά μέσο όρο, δεν είχαν ακόμη επανέλθει το 2015 στα προ κρίσης επίπεδα. Οι τάσεις είναι έκδηλες όχι μόνο στις ιδιωτικές επενδύσεις (επιχειρηματικές και επενδύσεις σε κατοικίες, Διάγραμμα 1 και 2) αλλά και τις δημόσιες επενδύσεις (Διάγραμμα 3). Προφανώς, υπάρχουν διαρθρωτικοί λόγοι που προκαλούν τη μακροχρόνια επιβράδυνση των επενδύσεων από την πλευρά της προσφοράς, όπως η προϊούσα γήρανση του πληθυσμού και οι φθίνουσες αποδόσεις στην τεχνολογική εξέλιξη. Υπάρχουν, όμως, και συγκυριακοί λόγοι που υπονομεύουν την ανάκαμψη των επενδύσεων από την πλευρά της ζήτησης, όπως η έμφαση στη δημοσιονομική προσαρμογή για να διασφαλιστεί η μακροχρόνια βιωσιμότητα του χρέους, μετά τη μεγάλη δημοσιονομική επέκταση της περιόδου 2007 -2009 για να αποφευχθεί η επανάληψη της μεγάλης κρίσης του 1929. Και αυτό συμβαίνει παρά την εφαρμοζόμενη χαλαρή νομισματική πολιτική μέσω αγοράς κρατικών ομολόγων και άλλων τίτλων στην κεφαλαιαγορά από τις κεντρικές τράπεζες διεθνώς, για να συμπιεσθεί το κόστος χρηματοδότησης της οικονομίας. Σημειώνεται ότι η ασκούμενη δημοσιονομική πολιτική, πέραν της μείωσης της δημόσιας κατανάλωσης που επηρεάζει τη ζήτηση πληθυσμιακών στρωμάτων με υψηλή ροπή προς κατανάλωση, οδηγεί και σε μείωση των δημοσίων επενδύσεων. Ταυτόχρονα, η ασκούμενη νομισματική πολιτική ποσοτικής χαλάρωσης δημιουργεί υπεραποδόσεις στις αγορές περιουσιακών στοιχείων που τείνουν να αυξάνουν τα εισοδήματα εύπορων κυρίως ατόμων με υψηλή ροπή προς αποταμίευση. Έτσι, το αποτέλεσμα του μίγματος της ασκούμενης οικονομικής πολιτικής φαίνεται ότι συμπιέζει τη ζήτηση στην οικονομία, καθώς οξύνει την οικονομική ανισότητα σε βάρος των χαμηλών εισοδηματικών στρωμάτων, επηρεάζοντας αρνητικά τη ζήτηση στην οικονομία. Πέραν των ανωτέρω παραγόντων, σημαντική επίδραση στις δυτικές οικονομίες ασκεί και η εντεινόμενη παγκοσμιοποίηση της οικονομίας, τουλάχιστον σε μία μεταβατική περίοδο όπου η μετατόπιση της παραγωγικής δραστηριότητας κυρίως στις χώρες της Ασίας αλλά και αλλού, δημιουργεί πρόβλημα συρρίκνωσης παραδοσιακών θέσεων εργασίας. Αυτό μπορεί να προκαλεί σημαντικές κοινωνικές ασυνέχειες στον βαθμό που δεν αντισταθμίζεται επαρκώς αφενός από τις χαμηλές τιμές των προϊόντων που εισάγονται από τις χώρες αυτές και αφετέρου από τις πρόσθετες θέσεις εργασίας που δημιουργούνται στις δυτικές κοινωνίες στους τομείς της γνώσης και της υψηλής τεχνολογίας. Σε κάθε περίπτωση, η επέκταση των τεχνολογικών καινοτομιών, τουλάχιστον σε μία αρχική φάση, τείνει να οδηγεί σε υποκατάσταση μηχανών σε εργατικό δυναμικό, επιδρώντας αρνητικά στην απασχόληση και προκαλώντας κοινωνικές/πολιτικές εντάσεις που ενισχύουν αβεβαιότητες και εξασθενίζουν τις μακροοικονομικές προοπτικές (Διάγραμμα 4), όπως ακριβώς συμβαίνει και με τη διόγκωση των εισοδηματικών ανισοτήτων διεθνώς (Διάγραμμα 5, 6). Μία αύξηση των εισοδηματικών ανισοτήτων συσχετίζεται σήμερα με μεγαλύτερη πτώση της παραγωγικότητας απ' ό,τι στο παρελθόν (Διάγραμμα πρώτης σελίδας) ή, διαφορετικά, μία αύξηση της παραγωγικότητας συσχετίζεται σήμερα με μικρότερη μείωση των εισοδηματικών ανισοτήτων απ' ό,τι στο παρελθόν. Παρόλο που η σχέση είναι διπλής κατεύθυνσης, τα στοιχεία δείχνουν ότι η διατήρηση του κοινωνικού κράτους προϋποθέτει μία ισχυρή ανταγωνιστική οικονομία. Και δεν υπάρχουν μαγικές λύσεις του τύπου και ο σκύλος χορτάτος και η πίτα αφάγωτη.

Στο γενικότερο αυτό πλαίσιο σχετικά ισχυρών επενδυτικών προοπτικών, η ελληνική κυβέρνηση παλεύει ακόμη να διαμορφώσει ένα κλίμα οικονομικής και πολιτικής σταθερότητας και ένα φιλικότερο για τις ιδιωτικές επενδύσεις περιβάλλον επιχειρηματικής λειτουργίας, μήπως και καταφέρει να στρέψει το επενδυτικό ενδιαφέρον των διεθνών επενδυτών προς την χώρα μας. Το μίγμα

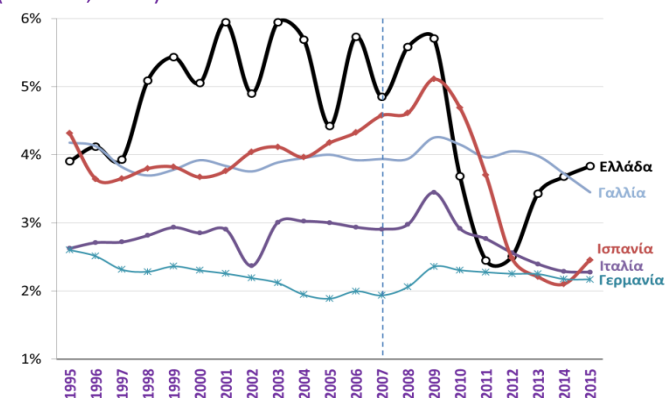
Διάγραμμα 1: Ιδιωτικές επενδύσεις πλην κατοικιών ως % του ΑΕΠ (AMECO, 2015)

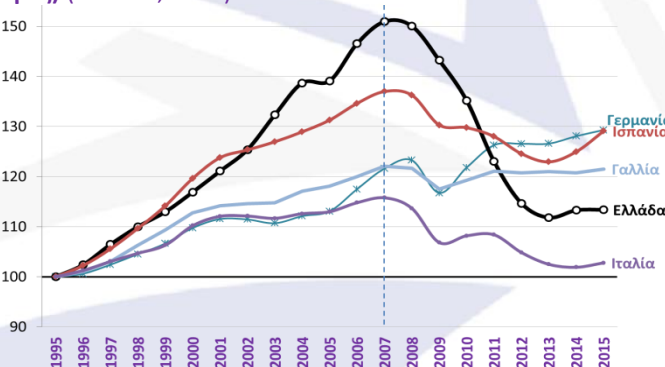
Διάγραμμα 2: Επενδύσεις σε κατοικίες ως % του ΑΕΠ (AMECO, 2015)

Διάγραμμα 3: Δημόσιες επενδύσεις ως % του ΑΕΠ (AMECO, 2015)

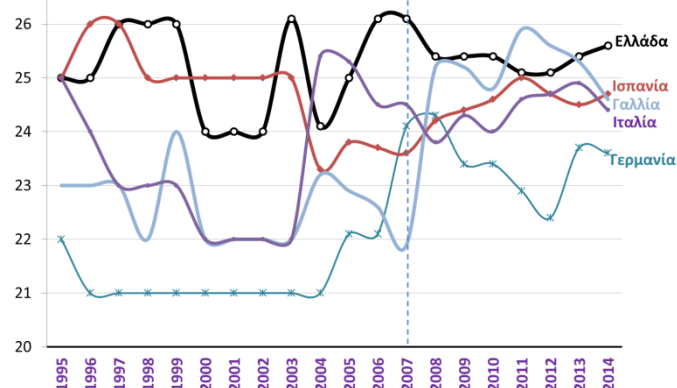
Διάγραμμα 4: ΑΕΠ κατά κεφαλή (1995 = 100, σταθερές τιμές) (AMECO, 2015)

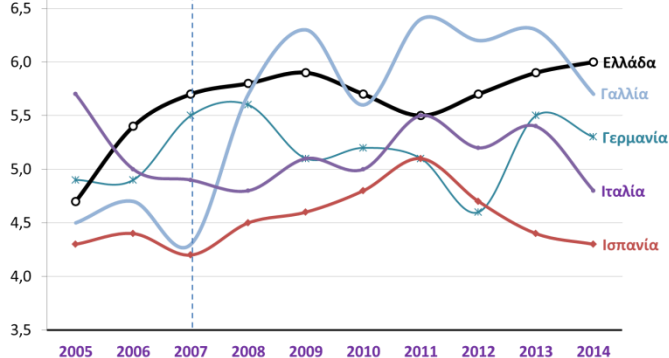
πολιτικής, όμως, που εφαρμόζεται είναι σε ανακολουθία με τη σοβαρότητα της κατάστασης της ελληνικής οικονομίας, που παραμένει ανοχύρωτη στις μεγάλες προκλήσεις που κατατράχουν την ευρωπαϊκή και παγκόσμια οικονομία. Το επενδυτικό κλίμα στην ελληνική οικονομία, πέραν των οικονομικών διεργασιών που επηρεάζουν όλες τις χώρες του δυτικού κόσμου, επιβαρύνεται και με

- την αυστηρή, αλλά αναπόφευκτη λιτότητα που έχει επιβληθεί με τα Μνημόνια, καθώς η χώρα έχει απολέσει την πρόσβαση στις αγορές
- την υπερφορολόγηση των συνεπών φορολογουμένων και των οργανωμένων επιχειρήσεων, με όλο και πιο υψηλούς συντελεστές που τιμωρούν τους ικανούς, τους εργατικούς και τους έντιμους, καθώς και τις επιχειρήσεις που καταφέρνουν να παράγουν κέρδη στο δυσμενές οικονομικό περιβάλλον στο οποίο λειτουργούν
- την επιβράβευση όσων φοροδιαφεύγουν, φοροκλέπτουν, ασκούν λαθρεμπόριο ή επιδίδονται εν γένει σε αδιαφανείς δραστηριότητες, με αποτέλεσμα τεράστια εισοδήματα να διαφεύγουν της φορολόγησης και πολλοί εύποροι συμπολίτες μας να εμφανίζονται ως αναξιοπαθόντες και να φορολογούνται ως πένητες
- τους περιορισμούς στην κίνηση κεφαλαίων που δεν πρόκειται να αρθούν πλήρως όσο δεν αποκαθίσταται η δημοσιονομική πειθαρχία σε μονιμότερη βάση
- τις διαρθρωτικές αδυναμίες και στρεβλώσεις στον ανταγωνισμό που καταστρέφουν τα κίνητρα για εργασία και άσκηση επιχειρηματικής δραστηριότητας, και αποτρέπουν την είσοδο νέων επιχειρήσεων στους κλάδους και την κινητικότητα εργαζομένων και κεφαλαίων μεταξύ κλάδων και επαγγελμάτων, με αποτέλεσμα το μέσο μέγεθος και η μέση ηλικία των επιχειρήσεων να αυξάνουν, και το μέσο επίπεδο εξειδικεύσεων ανά επιχείρηση να μειώνεται
- τον υπερμεγέθη και αναποτελεσματικό δημόσιο τομέα που η συνέχιση της χωρίς προσπάθειες για την αύξηση της παραγωγικότητας λειτουργίας του απαιτεί την αφαίμαξη όλο και περισσότερων πόρων από τον ιδιωτικό τομέα της οικονομίας
- το δυσλειτουργικό τραπεζικό σύστημα, που υπολογίζει περισσότερο στην ανάκαμψη της οικονομίας (που δεν έρχεται) και λιγότερο στην αναδιάρθρωση των υπερχρεωμένων επιχειρήσεων, για την ταχεία εκκαθάριση του ενεργητικού από τα προβληματικά δάνεια που έχουν ήδη ξεπεράσει το 45% του χαρτοφυλακίου τους
- την αδυναμία προσέλκυσης επενδυτικών κεφαλαίων λόγω της αναξιοπιστίας της οικονομικής πολιτικής, και ιδίως της αναποτελεσματικότητας στην έγκαιρη εφαρμογή των μεταρρυθμίσεων που έχουν συμφωνηθεί
- τη διάγκωση της φτώχειας και της οικονομικής ανισότητας που καταστρέφει κοινωνικό κεφάλαιο και διαβρώνει την εμπιστοσύνη στους θεσμούς
- την κατάρρευση της παραγωγικότητας μετά την επενδυτική άπνοια της τελευταίας δεκαετίας, που όσο δεν αντιστρέφεται τόσο θα αποσυνθέτουμε τις παραγωγικές δυνατότητες της οικονομίας μακροπρόθεσμα
- το έλλειμμα διακυβέρνησης της χώρας (πολλαπλές εκλογικές αναμετρήσεις σε διάστημα λίγων ετών), που οδηγεί σε ακόμη μεγαλύτερη πολιτική αστάθεια με την ψήφιση του νομοσχεδίου υπό συζήτηση στη Βουλή για την αποδυνάμωση του ισχύοντος εκλογικού συστήματος υπέρ ενός κατά το δοκούν συστήματος απλής αναλογικής, που ο Karl Popper αποκαλεί «αποσύνθεση της υπευθυνότητας» (Πίνακας 1)
- την ευρεία επικράτηση συνθηκών προσοδοθηρίας στην οικονομία, με αποτέλεσμα τη μείωση της παραγωγικότητας και την αύξηση της οικονομικής ανισότητας, καθώς πόροι αναλίσκονται κατά μη παραγωγικό τρόπο για την εξασφάλιση εισοδήματος που δεν παράγεται αλλά αφαιρείται από την παραγωγική διαδικασία άλλων
- τις περιοριστικές χωροταξικές πρακτικές που φρενάρουν την ανάπτυξη νέων δομών οικιστικών και εμπορικών ακινήτων, και διατηρούν ενοίκια και τιμές σε επίπεδα που παρεμποδίζουν την ελεύθερη κίνηση εργαζομένων και συντελεστών της παραγωγής εν γένει

Διάγραμμα 5: Ποσοστό εισοδήματος που αντιστοιχεί στο πιο εύπορο 10% του πληθυσμού (Eurostat, 2014)

Διάγραμμα 6: Ποσοστό εισοδήματος που αντιστοιχεί στο πιο εύπορο 1% του πληθυσμού (Eurostat, 2014)

FOOD FOR THOUGHT

Πίνακας 1: Στοιχεία Ιταλικού πολιτικού συστήματος – μεταρρυθμίσεις Renzi - «ITALICUM».

- Στοχεύει στην ενδυνάμωση της κυβέρνησης ώστε να σταματήσει η ακυβερνησία και μεταρρυθμιστική παράλυση που χαρακτηρίζει την Ιταλία τις τελευταίες δεκαετίες. Από το τέλος της Β παγκοσμίου πολέμου το Σύνταγμα της χώρας εξασφάλιζε μια αδύναμη εκτελεστική εξουσία και την παρουσία πολυάριθμων μικρών κομμάτων στο νομοθετικό σώμα, οδηγώντας ουσιαστικά σε ακυβερνησία.
- Το κόμμα που θα συγκεντρώνει άνω του 40% στην κάτω βουλή, θα λαμβάνει το 55% τουλάχιστον των εδρών. Εφόσον δεν συγκεντρώνει με αναλογική ψήφο 340 από τις 618 έδρες, λαμβάνει «bonus» αρκετές έδρες για να φτάσει τις 340.
- Στην περίπτωση που το πρώτο κόμμα δε συγκεντρώσει το 40% τουλάχιστον, θα υπάρξει δεύτερος γύρος ανάμεσα στα δύο πρώτα κόμματα με το νικητή να εξασφαλίζει τις 340 έδρες. Οι υπόλοιπες μοιράζονται σχετικά αναλογικά με βάση τα αποτελέσματα του πρώτου γύρου.
- Ο νέος εκλογικός νόμος ήδη ψηφίστηκε στις αρχές Μαΐου και θα ισχύσει από τον Ιούλιο. Αναμένεται να υπάρξουν προσφυγές στο συνταγματικό δικαστήριο.
- Ο νέος εκλογικός νόμος εντός του 2016 σχεδιάζεται να συμπληρωθεί με συνταγματική αναθεώρηση την οποία δημολογεί η κυβέρνηση Renzi, και η οποία θα θεθεί σε δημοψήφισμα τον Οκτώβριο του 2016.
- Με τη συνταγματική αναθεώρηση, η άνω βουλή (Γερουσία) θα απολέσει ουσιαστικά τη δύναμη να μπλοκάρει νόμους που έχουν ψηφιστεί στην κάτω βουλή. Για να ισχύει ο νέος εκλογικός νόμος θα πρέπει ειδικά να έχει υιοθετηθεί από τα νομοθετικά σώματα, δηλαδή δεν απαιτείται δημοψήφισμα η μείωση των δυνάμεων της Γερουσίας.
- Μέσω της διασφάλισης μιας κυβέρνησης με ικανή πλειοψηφία και μείωσης της ισχύος της Γερουσίας επιχειρείται να αντιμετωπιστεί η χρόνια αδυναμία πρόωθησης οποιασδήποτε μεταρρύθμισης στην Ιταλία.
- Αναπάντητο ερώτημα μένει κατά πόσο είναι επαρκής ο σχεδιασμός των «ισορροπιών και αντιβάρων» στο νέο σύστημα. Επίσης, η άμεση επιλογή των υποψηφίων από τον πρόεδρο του κόμματος έχει δημιουργήσει ισχυρούς προβληματισμούς.

Οι ανωτέρω στρεβλώσεις και δυσλειτουργίες της ελληνικής οικονομίας συνιστούν τροχοπέδη στην αναπτυξιακή διαδικασία, καθώς εμποδίζουν τον έλληνα εργαζόμενο και την ελληνική επιχείρηση, να αναπτυχθούν στο μέγιστο των δυνατοτήτων τους, και κατ' επέκταση, περιορίζουν την απασχόληση, τα εισοδήματα και, εν γένει τη δημιουργία πλούτου που φέρνει η ιδιωτική οικονομία όταν λειτουργεί ελεύθερα, μέσα σε ένα αποτελεσματικό ρυθμιστικό περιβάλλον, και κάτω από ένα ισχυρό δίκτυο κοινωνικής προστασίας για τους εργαζόμενους

Πρόσφατες οικονομικές εξελίξεις

Βιομηχανική παραγωγή: Άνοδο +2,9% παρουσίασε ο γενικός δείκτης βιομηχανικής παραγωγής τον Μάιο του 2016, η οποία οφείλεται κυρίως στη μεγάλη αύξηση που εμφανίζεται στον κλάδο διύλισης πετρελαίου (+55,4%), καθώς τον αντίστοιχο μήνα του 2015 είχε διακοπεί η λειτουργία των διυλιστηρίων στον Ασπρόπυργο και η παραγωγή τότε ήταν σε χαμηλά επίπεδα. Αντίθετα, η παραγωγή στη μεταποίηση πλην πετρελαιοειδών παρουσίασε κάμψη (-1,6%), έπειτα από 6 συνεχόμενους μήνες θετικής μεταβολής (Διάγραμμα 7). Έτσι, παρά την κάμψη του Μαΐου, η παραγωγή στη μεταποίηση καταγράφει άνοδο +2% το πρώτο 5μηνο του 2016, ενώ ο γενικός δείκτης κατά το ίδιο διάστημα αυξήθηκε κατά +0,8%. Η εικόνα μεταξύ των κλάδων είναι μικτή, με αρκετούς κλάδους να κινούνται ανοδικά, μεταξύ των οποίων τα τρόφιμα, τα χημικά και τα μηχανήματα (+4,2%, +6,6% και +14% αντίστοιχα τον Μάιο και +4,4%, +8% και +4% αντίστοιχα το διάστημα Ιαν - Μάι 2016), ενώ σε άλλους κλάδους η παραγωγή υποχωρεί, ιδίως στα ποτά, τα είδη ένδυσης, τα πλαστικά και τα βασικά μέταλλα (-5,8%, -12%, -10,6% και -17,3% αντίστοιχα τον Μάιο και +1,6%, -14,5%, -4,7% και -3,4% αντίστοιχα το διάστημα Ιαν - Μάι 2016).

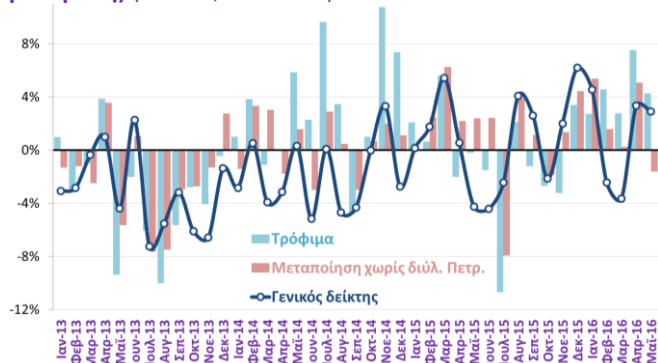
Εξαγωγές: Κόπωση παρουσιάζουν οι εξαγωγές αγαθών πλην πετρελαιοειδών, σημειώνοντας υποχώρηση τον Μάιο του 2016 (-6,4%, Διάγραμμα 8), ανατρέποντας την ανοδική τάση των προηγούμενων 4 μηνών. Οι εξαγωγές προς χώρες εκτός ΕΕ κατέγραψαν μεγάλη πτώση (-19%), ενώ οι εξαγωγές προς την ΕΕ αυξήθηκαν οριακά (+0,7%). Συνολικά κατά το διάστημα Ιαν - Μάι 2016, οι εξαγωγές αγαθών πλην πετρελαιοειδών υποχώρησαν (-0,7%), ως αποτέλεσμα της υποχώρησης των εξαγωγών σε χώρες εκτός ΕΕ (-9,1%), ενώ οι αποστολές προς την ΕΕ κινούνται ανοδικά (+3,5%). Σε επίπεδο μεγάλων ομάδων προϊόντων, σε θετικό έδαφος κινούνται κατά το πρώτο 5μηνο του 2016 οι εξαγωγές τροφίμων (+8,9%), ποτών και καπνού (+18,2%), μηχανημάτων (+4,2%) και διαφόρων βιομηχανικών ειδών (+7,2%), ενώ στις υπόλοιπες κατηγορίες οι εξαγωγές εξασθενούν (Πίνακας 2). Κατά το ίδιο διάστημα, οι αντίστοιχες εισαγωγές αυξήθηκαν κατά +8%, ενώ το εμπορικό έλλειμμα πλην καυσίμων διευρύνθηκε κατά €1.150 εκατ. περίπου (+18,6%).

Απασχόληση - ανεργία: Στο 23,3% μειώθηκε το εποχικά διορθωμένο ποσοστό ανεργίας τον Απρίλιο του 2016, από 23,7% τον προηγούμενο μήνα και 25,3% τον αντίστοιχο μήνα του 2015 παρουσιάζοντας μικρή αλλά σταθερή μείωση. Το ποσοστό ανεργίας των νέων παρουσίασε επίσης μείωση αλλά παραμένει σε πολύ υψηλό επίπεδο (47,4%, Διάγραμμα 9). Πιο αναλυτικά, οι απασχολούμενοι αυξήθηκαν κατά 25,6 χιλ. σε σύγκριση με τον προηγούμενο μήνα (+0,7%), ενώ από την αρχή του 2016 έχουν προστεθεί συνολικά 29,2 χιλ. άτομα (+0,8%), έναντι αύξησης κατά +32,2 χιλ. άτομα το αντίστοιχο διάστημα πέρυσι. Παράλληλα, ο αριθμός των ανέργων μειώθηκε στους 1.115 χιλ. τον Απρίλιο του 2016 από 1.136 χιλ. τον προηγούμενο μήνα (-1,8%) και από 1.206 χιλ. τον αντίστοιχο μήνα του 2015 (-7,5%).

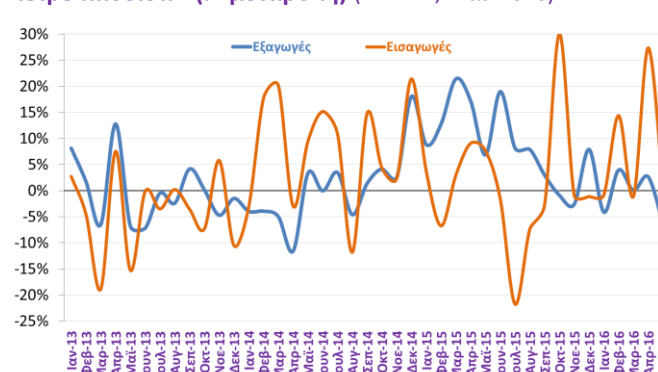
Ληξιπρόθεσμες οφειλές ιδιωτών: Ο ρυθμός αύξησης των ληξιπρόθεσμων οφειλών προς το δημόσιο ενισχύεται εκ νέου τον Μάιο του 2016, με το νέο ληξιπρόθεσμο χρέος να ανέρχεται στα €1.254 εκατ., το οποίο μαζί με των προηγούμενων μηνών αθροίζει στα €5 δισ. περίπου το πρώτο 5μηνο του 2016 (Διάγραμμα 10).

Τιμές: Σε αρνητικό έδαφος παρέμεινε ο πληθωρισμός τον Ιούνιο του 2016 για 40ο συνεχή μήνα, ωστόσο η μείωση των τιμών περιορίστηκε

Διάγραμμα 7: Δείκτης βιομηχανικής παραγωγής (% μεταβολή) (ΕΛΣΤΑΤ, Μάι. 2016)

Διάγραμμα 8: Εισαγωγές και εξαγωγές αγαθών πλην πετρελαιοειδών (% μεταβολή) (ΕΛΣΤΑΤ, Μάι. 2016)

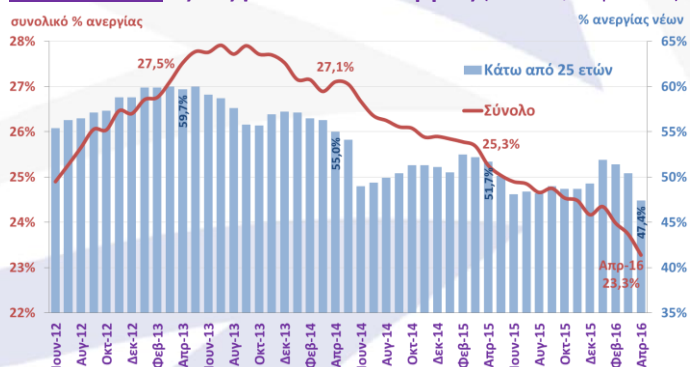

Πίνακας 2: Εξαγωγές ανά ομάδα προϊόντων (ΕΛΣΤΑΤ, Eurostat, Μάι. 2016)

Ομάδες προϊόντων	Ιανουάριος - Μάιος 2016			%Δ 15/14	%Δ 16/15
	2014	2015	2016		
Αγροτικά προϊόντα	1.782,5	2.139,2	2.269,9	20,0%	6,1%
Τρόφιμα και ζώα ζωντανά	1.463,2	1.515,5	1.650,4	3,6%	8,9%
Ποτά - καπνός	206,3	262,1	309,9	27,1%	18,2%
Λάδια και λιπώ ζωικά ή φυτικά	113,0	361,6	309,6	219,8%	-14,4%
Πρώτες ύλες	411,0	428,1	373,7	4,2%	-12,7%
Καύσιμα	4.023,4	3.225,2	2.370,6	-19,8%	-26,5%
Βιομηχανικά προϊόντα	4.230,3	4.714,8	4.645,5	11,5%	-1,5%
Χημικά	1.119,8	1.133,4	1.132,5	1,2%	-0,1%
Βιομηχανικά είδη κατά Α' ύλη	1.553,5	1.793,4	1.627,6	15,4%	-9,2%
Μηχανήματα	859,5	1.057,7	1.102,2	23,1%	4,2%
Διάφορα βιομηχανικά είδη	697,5	730,3	783,2	4,7%	7,2%
Άλλα	242,1	272,9	206,9	12,7%	-24,2%
Σύνολο	10.689,2	10.780,2	9.866,6	0,9%	-8,5%
Σύνολο χωρίς καύσιμα	6.665,8	7.555,0	7.496,0	13,3%	-0,7%
Πρόσθετη ανάλυση*:					
Μεταποιημένα προϊόντα	4.408,6	5.191,0	5.177,4	17,7%	-0,3%
εκ των οποίων: τρόφιμα/ποτά	758,4	1.036,4	1.046,8	36,7%	1,0%
Πρώτες ύλες & ακατέργαστα	883,9	892,7	935,5	1,0%	4,8%
εκ των οποίων: αγροτικά	557,1	542,2	603,7	-2,7%	11,4%

* Στοιχεία Ιαν - Απρ

Διάγραμμα 9: Εξέλιξη ποσοστού ανεργίας (ΕΛΣΤΑΤ, Απρ. 2016)

στο -0,7%, (έναντι -0,9% τον προηγούμενο μήνα και -2,2% τον Ιούνιο του 2015, Διάγραμμα 11), ενώ μέσος δείκτης Ιαν – Ιουν 2016 υποχώρησε κατά -0,9%, κυρίως λόγω της πτώσης των τιμών στη στέγαση (-4,5%) και στις μεταφορές (-4%), έναντι πώσης -2,3% το αντίστοιχο διάστημα το 2015. Η αποκλιμάκωση του αποπληθωρισμού οφείλεται κατά μεγάλο μέρος στην αύξηση του ΦΠΑ από 23% σε 24%, στις αυξήσεις σε ειδικούς φόρων κατανάλωσης, καθώς επίσης και στις αυξήσεις του ΦΠΑ που επιβλήθηκαν το καλοκαίρι του 2015, οι οποίες αποτυπώνονται στην αύξηση των τιμών στα τρόφιμα (+0,3%), τα ποτά/καπνό (+1,3%), την υγεία (+2,8%) και τα ξενοδοχεία – εστιατόρια (+2,8%).

Άδειες κυκλοφορίας αυτοκινήτων: Μείωση -2,5% σημείωσε ο αριθμός νέων αδειών κυκλοφορίας αυτοκινήτων τον Ιούνιο του 2016, η οποία οφείλεται πιθανώς στο γεγονός ότι οι καταναλωτές επέσπευσαν την αγορά αυτοκινήτου ώστε να προλάβουν τη λήξη του μέτρου της απόσυρσης και την αλλαγή του τρόπου υπολογισμού των τελών ταξινόμησης, καθώς τον Μάιο του 2016 είχε σημειωθεί άνοδος +33%. Συνολικά, κατά το διάστημα Ιαν – Ιουν 2016 οι πωλήσεις αυτοκινήτων παρουσιάζουν αύξηση +9,2%, ενώ οι άδειες κυκλοφορίας για το σύνολο των οχημάτων εμφανίζει άνοδο +1,2% τον Ιούνιο και +8,2% το διάστημα Ιαν – Ιουν 2016.

Οικοδομική δραστηριότητα: Μειώθηκε για δεύτερο συνεχόμενο μήνα τον Απρίλιο του 2016 ο όγκος ιδιωτικής οικοδομικής δραστηριότητας (-27,3%), ενώ συνολικά κατά το πρώτο 4μηνο του 2016 σημειώνεται υποχώρηση -15,9% (Διάγραμμα 12). Σημειώνεται ότι το αντίστοιχο διάστημα το 2015 η ιδιωτική οικοδομική δραστηριότητα είχε παρουσιάσει άνοδο +17,8%, η οποία αφορούσε κυρίως σε ανακαινίσεις κτιρίων σε τουριστικές περιοχές.

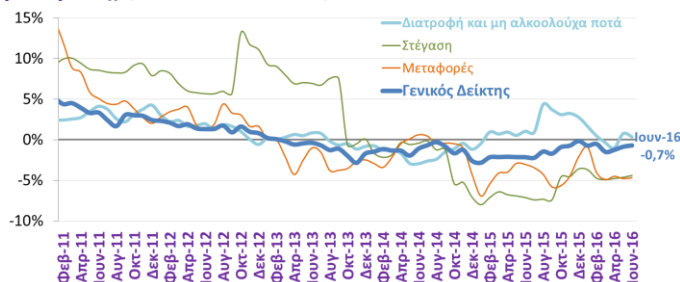
Ο ελληνικός νόμος του Gresham διώχνει τους ικανούς και έντιμους από τις αγορές.

Η πρόσφατη μελέτη του [ΟΟΣΑ εξετάζει, με ειδικό κεφάλαιο για την Ελλάδα](#), τις δεξιότητες των ενηλίκων. Συγκεκριμένα, εξετάζει την ικανότητα να κατανοήσουν και να επεξεργαστούν [πολύπλοκα κείμενα](#), μαθηματικές έννοιες και ζητήματα πληροφορικής. Η έρευνα καταγράφει σημαντικές υστερήσεις και κενά στην Ελλάδα σε σύγκριση με άλλες χώρες-μέλη του ΟΟΣΑ, και ειδικά σε ό,τι αφορά τις επιδόσεις στην πληροφορική, καταγράφεται μια [αδυναμία των πολιτών της χώρας μας](#) να ακολουθήσουν τις διεθνείς ψηφιακές εξελίξεις ([Δελτίο 7/7/2016](#)). Συγκεκριμένα, ιδιαίτερα μικρό ποσοστό του πληθυσμού στη χώρα μας φτάνει το υψηλότερο επίπεδο και το δεύτερο υψηλότερο επίπεδο κατανοήσης, από 4 συνολικά, κατατάσσοντας την Ελλάδα σε ιδιαίτερα χαμηλή θέση σε σχέση με άλλες χώρες (Διάγραμμα 13), ενώ αντίστοιχα υψηλά είναι τα ποσοστά του πληθυσμού που κατατάσσονται στα χαμηλότερα επίπεδα. Η υστέρηση αυτή προκύπτει και από τα τρία χωριστά πεδία της έρευνας. Επιπλέον αξίζει να τονιστεί ότι ενώ σε όλες τις χώρες όσοι έχουν ολοκληρώσει τριτοβάθμια εκπαίδευση έχουν καλύτερες επιδόσεις, σε σχέση με όσους δεν έχουν ακολουθήσει ανώτατες σπουδές, η διαφορά αυτή στην Ελλάδα είναι σχετικά μικρή. Αυτό σημαίνει ότι η ολοκλήρωση τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Ελλάδα δεν αυξάνει την ικανότητα κατανοήσης πολύπλοκων εννοιών και επεξεργασίας τους στον ίδιο βαθμό με τις άλλες χώρες, δηλαδή καταγράφεται μια σημαντική ποιοτική υστέρηση της ελληνικής πανεπιστημιακής εκπαίδευσης. Επίσης, η επέκταση της πρόσβασης σε εκπαίδευση για τις νεότερες γενιές δεν έχει οδηγήσει σε αύξηση των επιδόσεών τους, σε σύγκριση με τις μεγαλύτερες σε ηλικία γενιές, γεγονός που επιβεβαιώνει αυτή την ποιοτική υστέρηση, παρά την ποσοτική επέκταση της πρόσβασης σε εκπαίδευση (Διάγραμμα 14). Ενδιαφέρον έχει επίσης το γεγονός ότι όσοι έχουν καλές επιδόσεις, στη χώρα μας, δεν έχουν αυξημένη αίσθηση συμμετοχής σε κοινωφελείς δραστηριότητες, όταν συγκρίνονται με άλλες χώρες. Σε ό,τι αφορά τις επιδόσεις στην αγορά εργασίας, ενώ στις άλλες χώρες η αυξημένη ικανότητα κατανοήσης και επίλυσης προβλημάτων συνδέεται με αυξημένες αποδοχές, αυτό δε συμβαίνει στην Ελλάδα. Αντίθετα, η έρευνα καταγράφει τη σημασία που έχουν τα τυπικά προσόντα, όπως πτυχία, στην Ελλάδα για την αύξηση των μέσων αποδοχών. Στην Ελλάδα οι δεξιότητες όσων είναι εκτός αγοράς

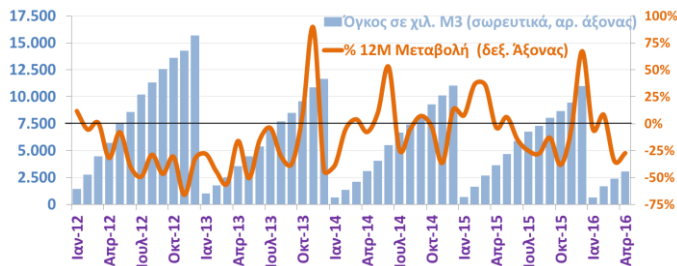
Διάγραμμα 10: Νέες ληξιπρόθεσμες οφειλές ιδιωτών προς το δημόσιο (Γεν. Γραμ. Δημοσίων Εσόδων, Μάι. 2016)

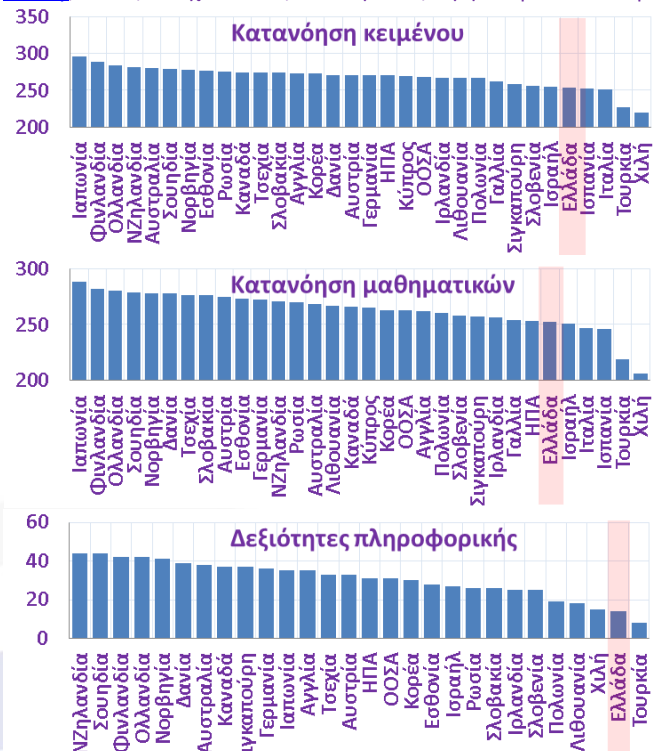
Διάγραμμα 11: Δείκτης Τιμών Καταναλωτή (ετήσια % μεταβολή) (ΕΛΣΤΑΤ, Ιουν. 2016)

Διάγραμμα 12: Ιδιωτική οικοδομική δραστηριότητα (ΕΛΣΤΑΤ, Απρ. 2016)

Διάγραμμα 13: Επιδόσεις ενηλίκων κατανοήσης κειμένου, μαθηματικών και δεξιότητες πληροφορικής (Adult Skills Survey, ΟΟΣΑ, στοιχεία 2012, έκθεση 2016, υψηλότερο = καλύτερο)

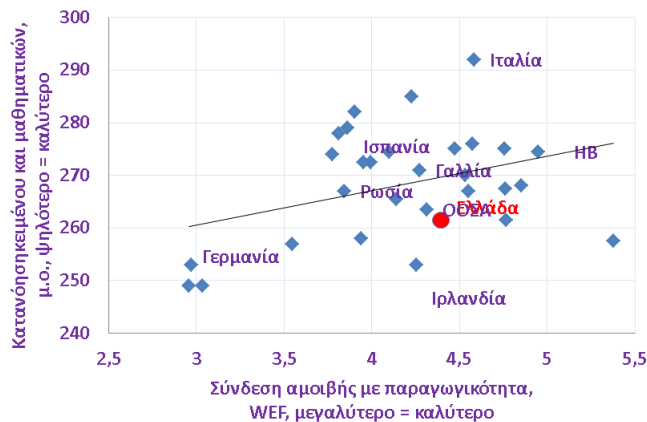

εργασίας και όσων είναι εργαζόμενοι ή άνεργοι, είναι περίπου παρεμφερείς, ενώ σε άλλες χώρες οι εκτός αγοράς εργασίας συνήθως υστερούν. Καταγράφεται, έτσι, συνολικά χαμηλή διασύνδεση παραγωγικότητας και αμοιβής εργασίας καθώς και χαμηλή αξιοποίηση των ανθρώπων με υψηλά προσόντα (Διάγραμμα 15). Η σημαντική συνεισφορά του δημοσίου στις μισθωτές αμοιβές και το γεγονός ότι τα τυπικά προσόντα έχουν αυξημένη σημασία για την πρόσβαση στις αμοιβές του δημοσίου, που γενικά ξεπερνούν τις μέσες αμοιβές του ιδιωτικού τομέα (Δελτίο 17/3/2016), ενδέχεται να σχετίζεται τουλάχιστον εν μέρει με το εύρημα αυτό.

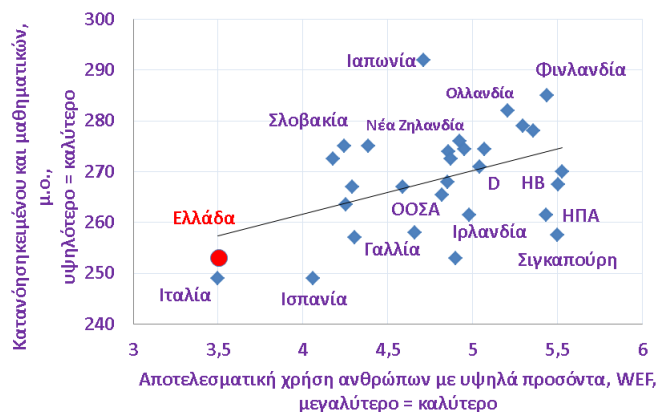
Πιο σημαντικό είναι το εύρημα ότι η Ελλάδα έχει το υψηλότερο ποσοστό εργαζομένων που έχουν υπερβάλλουσες δεξιότητες σε σχέση με αυτές που απαιτεί η εργασία τους (28% αντί 10% για τον μ.ο. του ΟΟΣΑ) ενώ το 41,4% (αντί 39,6% στον ΟΟΣΑ) εργάζεται σε άλλο αντικείμενο από αυτό που σπούδασε. Σε συνδυασμό με τη χαμηλή αναγνώριση των ουσιαστικών δεξιοτήτων προβάλλει, συνεπώς, από αρκετές πλευρές η εικόνα μιας οικονομίας που δεν εκπαιδεύει τους εργαζόμενους στις δεξιότητες που απαιτεί η αγορά εργασίας: παρόλο που επενδύεται χρήμα και χρόνος, η εκπαίδευση αυτή δεν οδηγεί σε ιδιαίτερα αυξημένες δεξιότητες. Μια τέτοια αγορά εργασίας που αξιολογεί τυπικά προσόντα και όχι τις πραγματικές ικανότητες, είναι συμβατή με μια οικονομία που φαίνεται να αδυνατεί να μεταφράσει την εκπαίδευση σε αυξημένη παραγωγικότητα, ατομικά και συλλογικά.

Αυτή η αδυναμία της Ελλάδας να εξοπλίσει τους πολίτες της με χρήσιμες ικανότητες και η αδιαφορία της να τους ανταμείψει όταν τις αποκτούν (με άλλα λόγια, η αναξιοκρατία η οποία συνδέεται στην πράξη και με τη διαφθορά η οποία συχνά ορθώνει εμπόδια στην επαγγελματική πρόοδο των έντιμων, εργατικών και ικανών, Διάγραμμα 16) δεν καταγράφηκε μόνο ως βασικό κίνητρο μετανάστευσης για τους ικανούς σε έρευνα της ICAP πέρυσι (Δελτίο 11/6/2015). Πρόσφατη μελέτη της ΤτΕ καταγράφει ότι το κύμα μετανάστευσης της κρίσης, κατά την οποία 427.000 έλληνες έχουν φύγει από τη χώρα, αφορά άτομα υψηλής εξειδίκευσης, σε αντίθεση με τα δυο προηγούμενα κύματα μετανάστευσης της περιόδου 1903-17 και 1960-70. Η ΤτΕ καταγράφει τη καλύτερη διασύνδεση της εκπαίδευσης με την παραγωγή, τη διαφάνεια και την αξιοκρατία ως βασικές προτεραιότητες για την ανασχεση του brain drain που υποδαυλίζεται από το εχθρικό επιχειρηματικό, θεσμικό και φορολογικό περιβάλλον της χώρας. Θυμίζουμε ότι με βάση τα στοιχεία της ICAP για 200.000 μετανάστες κρίσης, είχαμε υπολογίσει ότι η αποχώρηση τους από την εγχώρια αγορά εργασίας έχει οδηγήσει σε ετήσια απώλεια φόρων και εισφορών €2 δις/έτος για το ελληνικό κράτος, ποσό που αντιστοιχεί στα 2/3 περίπου του ΕΝΦΙΑ που βεβαιώνεται ή 20% των εισφορών που εισπράττει το ΙΚΑ.: Μια άλλη μελέτη, δημοσιευμένη στο Hellenic Observatory του LSE και βασισμένη σε στοιχεία της Eurostat έως και το 2013, καταγράφει την δυσανάλογα μεγάλη, ως προς τον πληθυσμό, συμμετοχή νοικοκυριών των ανώτερων οικονομικών στρωμάτων, δηλαδή υψηλής φοροδοτικής ικανότητας, στη μεταναστευτική εκροή από τη χώρα, η οποία μάλιστα συνοδεύεται στο σύνολο της από σχεδόν μηδενικές προοπτικές επιστροφής μετά την επαγγελματική εδραίωση του μετανάστη στο εξωτερικό. Σημαντικό είναι επίσης το εύρημα της μελέτης ότι, σε αντίθεση με τα προηγούμενα μεταναστευτικά κύματα, σε αυτό το κύμα όσοι φεύγουν εκτός συνόρων δεν στέλνουν στην πατρίδα εμβάσματα. Αξίζει να σημειωθεί, τέλος, ότι η μελέτη αυτή καταγράφει πέρα από τη μετανάστευση των υψηλής εξειδίκευσης, παραγωγικής ηλικίας και υψηλού δυνητικού εισοδήματος συμπατριωτών μας επίσης την αυξανόμενη μετανάστευση όσων έχουν χαμηλότερες δεξιότητες καθώς και μεταναστών που παλιότερα είχαν έρθει στη χώρα μας. Μάλιστα, η επιθυμία πολλών υψηλής εξειδίκευσης ατόμων να μεταναστεύσουν σε ένα περιβάλλον με καλύτερους θεσμούς και καλύτερες προοπτικές είναι τέτοια, που αποδέχονται συχνά θέσεις εργασίας που υπολείπονται πολύ των δεξιοτήτων τους, αξιοποιώντας τες ως βάση εκκίνησης για τη στη συνέχεια εξεύρεση εργασίας που βρίσκεται πιο κοντά στις προτιμήσεις και δεξιότητες τους. Αξίζει να σημειωθεί ότι η μελέτη, έχοντας καταγράψει την ξεκάθαρη απροθυμία αυτών των συμπολιτών μας να επιστρέψουν στην Ελλάδα, προτείνει στην πολιτεία την αξιοποίηση τους μέσω συνεργασιών.

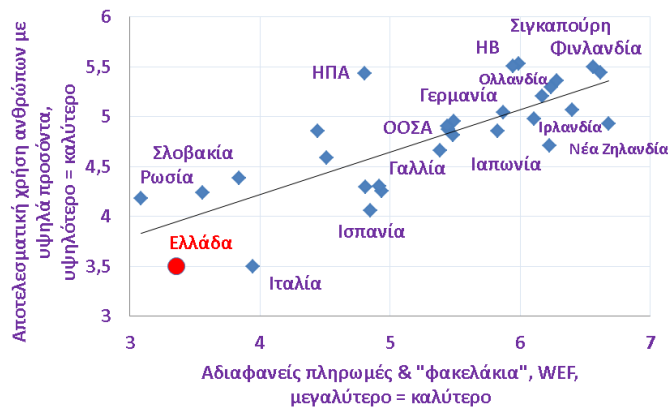
Διάγραμμα 14: Επιδόσεις κατανόησης κειμένου και μαθηματικών και ποιότητα εκπαιδευτικού συστήματος (Adult Skills Survey, ΟΟΣΑ, GCI WEF, 2012-2013)

Διάγραμμα 15: Επιδόσεις κατανόησης κειμένου και μαθηματικών και αποτελεσματική χρήση ανθρώπων με υψηλά προσόντα (Adult Skills Survey, ΟΟΣΑ, GCI WEF efficient use of talent 2012-2013)

Διάγραμμα 16: Αδιαφανείς πληρωμές & «φακελάκια» και αποτελεσματική χρήση εργαζομένων με υψηλά προσόντα (GCI WEF, irregular payments and bribes, efficient use of talent 2012-2013)

Οικονομικά μεγέθη μελών ΣΕΒ

Ενεργητικό € 435 δισ. 72% συνόλου*	Ίδια κεφάλαια € 58 δισ. 44% συνόλου*	Πωλήσεις € 77 δισ. 46% συνόλου*	Προ φόρων κέρδη € 2,4 δισ. ** 44% κερδών***
Εργαζόμενοι 220.000	Μισθοί € 4,6 δισ.	Ασφαλ. εισφορές € 2 δισ.	Φόρος επί κερδών € 1,6 δισ.

* Άθροισμα δημοσιευμένων ισολογισμών ΑΕ και ΕΠΕ

** Άθροισμα κερδών και ζημιών όλων των επιχειρήσεων

*** Φορολογητέα κέρδη κερδοφόρων επιχειρήσεων

Όραμα

Οραματιζόμαστε την Ελλάδα ως τη χώρα, που κάθε πολίτης του κόσμου θα θέλει και θα μπορεί να επισκεφθεί, να ζήσει και να επενδύσει.

Οραματιζόμαστε μια ανοιχτή, κοινωνικά υπεύθυνη και οικονομικά φιλελεύθερη χώρα-μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που προτάσσει την ισχυρή ανάπτυξη ως παράγοντα κοινωνικής συνοχής.

Θέλουμε μια Ελλάδα δυναμικό κέντρο της ευρωπαϊκής περιφέρειας, με στέρεους θεσμούς, ελκυστικό κοινωνικό και οικονομικό περιβάλλον, που προάγει τις εξαγωγές, την καινοτόμο επιχειρηματικότητα, την παραγωγή και τις ποιοτικές υπηρεσίες, τη βιώσιμη ανάπτυξη, τη γνώση, τη συνοχή, τις ίσες ευκαιρίες και το κράτος δικαίου.

Αποστολή

Ηγεσία & Γνώση

Ο ΣΕΒ διαδραματίζει ηγετικό ρόλο στον μετασχηματισμό της Ελλάδας σε μια παραγωγική, εξωστρεφή και ανταγωνιστική οικονομία, ως ανεξάρτητος και υπεύθυνος εκπρόσωπος της ιδιωτικής οικονομίας.

Κοινωνικός Εταίρος

Ο ΣΕΒ, ως κοινωνικός εταίρος που πιστεύει στη λειτουργία των θεσμών, προωθεί στα αρμόδια όργανα της Πολιτείας και της Ε.Ε. τις απόψεις και θέσεις της επιχειρηματικής κοινότητας.

Ισχυρός Εκπρόσωπος

Ο ΣΕΒ διαμορφώνει θέσεις, αναλύσεις και προτάσεις πολιτικής για την οικονομία, τη βιομηχανία, την καινοτομία, την απασχόληση, την παιδεία και τις εργασιακές δεξιότητες, τον κοινωνικό διάλογο, τη βιώσιμη ανάπτυξη, την εταιρική υπευθυνότητα.

Φορέας Δικτύωσης

Ο ΣΕΒ δικτυώνει τα μέλη του μεταξύ τους & με τα κέντρα αποφάσεων (εγχώρια και διεθνή), με στόχο τη δημιουργία προστιθέμενης αξίας.

ΣΕΒ σύνδεσμος επιχειρήσεων και βιομηχανιών

ΣΕΒ σύνδεσμος επιχειρήσεων και βιομηχανιών

Ξενοφώντος 5, 105 57 Αθήνα

T: 211 5006 000

F: 210 3222 929

E: info@sev.org.gr

www.sev.org.gr

SEV Hellenic Federation of Enterprises

168, Avenue de Cortenbergh

B-1000 Bruxelles

M: +32 (0) 494 46 95 24

E: sevbrussels@proximus.be

Ακολουθήστε μας στα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης:

